

KONSEKVENSBEDÖMNING PÅVERKAN PÅ NATURMILJÖ

TORNUGGLAN, TÄBY KOMMUN, STOCKHOLMS LÄN

2020-11-13

KONSEKVENSBEDÖMNING PÅVERKAN PÅ NATURMILJÖ

Tornugglan, Täby kommun, Stockholms län

KUND

IKANO Bostadsutveckling AB

KONSULT

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Yuan-Cheng Qian
Konsult IKANO Bostadsutveckling AB
0734-12 90 28
Yuan-Chen.Qian@ikanobostad.se

Emelie Waldén
Miljökonsult (ekolog), WSP
Analys, bedömning, rapport
010-7210754
emelie.walden@wsp.com

Maria Enskog Maxson
Miljökonsult (ekolog), WSP
Granskning
010-7228807
maria.enskog@wsp.com

UPPDRAGSNAMN
Konsekvensbedömning
Tornugglan

UPPDRAGSNUMMER
10280597

FÖRFATTARE
Emelie Waldén

DATUM
2020-11-13

ÄNDRINGSDATUM

Granskad av
Maria Enskog Maxson

Godkänd av
Maria Enskog Maxson

DOKUMENTINFORMATION

Konsekvensbedömning påverkan på naturmiljö, Tornugglan, Täby kommun, Stockholms län

Följande personer har medverkat:

Emelie Waldén – Analys, bedömningar och rapportering. Även författare till underlagsrapport naturvärdesinventering.

Maria Enskog Maxson – Kvalitetsgranskning

Omslagsbild: översiktsbild av Tornugglan, naturvärdesobjekt 3.

Samtliga foton i rapporten är tagna 2019-05-21 av Emelie Waldén, WSP, om inte annat anges.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	BAKGRUND OCH PLANSKISS	6
1.2	OMRÅDESBESKRIVNING	6
2	SAMMANFATTNING BEFINTLIGT UNDERLAG NATURVÄRDESDINVENTERING	8
3	PÅVERKAN I SAMBAND MED PLANERAD EXPLOATERING	10
3.1	BEDÖMNINGSGRUNDER	11
3.2	PÅVERKAN PÅ NATURVÄRDESOBJEKT OCH ARTERS LIVSMILJÖ	11
3.3	PÅVERKAN PÅ UTPEKADE SKYDDSVÄRDA TRÄD	14
4	REKOMMENDATIONER	16
4.1	SKYDDSÅTGÄRDER	16
4.2	ÅTERSTÄLLNING	17
4.3	FÖRSLAG PÅ KOMPENSATION	18
5	REFERENSER	21

Bilagor

1. Naturvärdesinventering Tornugglan 2019-09-10
2. Påverkan skyddsvärda träd

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av IKANO Bostadsutveckling AB utfört en konsekvensbedömning med avseende på påverkan på befintlig naturmiljö i ett område som kan komma att beröras av kommande om- och tillbyggnad av Allégårdens vårdboende i kvarteret Tornugglan i Näsby Park, Täby kommun (se Figur 1). Som underlag för beskrivningar, bedömningar och rekommendationer har en naturvärdesinventering och trädinmätning använts (Bilaga 1, WSP, 2019). Bedömningen utgår även från en planskiss daterad 2020-10-30 erhållen som dwg-fil av IKANO Bostadsutveckling AB. I det fall denna skiss förändras kan bedömningen och rekommendationer behöva revideras.

Syftet med denna rapport är främst att identifiera naturmiljövärden som kan komma att påverkas vid en exploatering utifrån denna planskiss, samt ge rekommendationer ur naturhänseende. Den betydelse som exempelvis skogsområden i utredningsområdet har för andra värden som rekreation eller skydd mot buller, ligger utanför denna konsekvensbedömning. Denna bedömning utgör inte något ställningstagande av utredningsområdets lämplighet för en exploatering eller ej.

Figur 1. Översiktsskarta över fastigheten Tornugglan 1, Näsby park, Täby kommun, Stockholms län. Figur från befintlig naturvärdesinventering (WSP, 2019). Tätortskartan tillhandahållen av Stockholms stads öppna geodata (<https://open.stockholm.se/oppna-data/geodata/>).

1.1 BAKGRUND OCH PLANSKISS

Täby kommun planerar en om- och tillbyggnad av Allégårdens vårdboende, som är beläget i Näsby park. Fastigheten omfattas av gällande detaljplan för kvarteret Tornugglan, som vunnit laga kraft 1992-12-07. Vårdboendet består i dagsläget av två sammanhängande huskroppar från 1950- respektive 1990-talet. Byggnaderna omfattar fyra respektive sex våningar och inhyser 59 lägenheter samt gemensamma lokaler. Gällande detaljplan medger vårdanläggning och bostäder med största sammanlagda bruttoarea på 6000 kvadratmeter.

För att möjliggöra om- och tillbyggnad av vårdboendet ska en ny detaljplan upprättas. Den äldre delen av vårdboendet planeras att rivas och ersättas med ny byggnad och övriga delar att rustas upp och byggas till.

Planskissen visas i Figur 2. Inom ytan markerad som *Naturmark* planeras en ny promenadstig att anläggas. I övrigt kommer denna yta inte att påverkas av exploateringen. Inte heller ytan markerad som *Trädgård LSS* kommer att påverkas. Under ytan markerad *Trädgård SÄBO* planeras ett garage, vilket innebär att vegetation med mindre rotsystem som exempelvis örter och buskar kan planteras på denna yta. Den omarkerade ytan i sydöstra hörnet visar befintlig trädparkmark vars yta minskar något i nordöstra kanten i samband med nytt planerat torg och ökar något i västra kanten där befintlig in-/utfart smalnas av. Den allé som står på varsin sida om befintlig in-/utfart kommer inte att påverkas. Vid fortsatt detaljutformning av dagvattenhantering behöver hänsyn tas till befintliga träd som ska skyddas för att inte riskera eventuell påverkan på trädens rotsystem. För beskrivning av dagvattenhantering inom fastigheten hänvisas till PM Dagvattenutredning Tornugglan 1 2020-03-23.

1.2 OMRÅDESBESKRIVNING

Den södra delen av fastigheten Tornugglan 1 består idag av byggnader, parkering och två mindre trädgårdar/parkmiljöer. Norr om byggnaderna består fastigheten av obebyggd naturmark av skogskaraktär.

Fastigheten avgränsas söderut av vägen Näsby allé samt ett villaområde, och österut av Herkulesvägen. Väster om fastigheten löper en grusgångväg och en mindre park med nyplanterade blommande träd (magnolia och prydnadskörsbär) som övergår i naturmark. Norr om fastigheten fortsätter skogsområdet ca 100 meter norrut fram till de större och starkt trafikerade bilvägarna Centralvägen och Norrtäljevägen/E18. Vidare norrut i Nytorp, på motsatt sida av Centralvägen, finns ett angränsande barrblandskogsområde vars östra sida (Nytorp industriområde) är planlagt för exploatering i form av utbyggd skolgård.

Det naturvärdesinventerade området (och även området som angränsar norr om inventeringsområdet) består till största delen av barrblandskog som

korsas av flertalet stigar. Skogen domineras av tall med inslag av gran och trivallövträd, samt av enstaka ung ek. Det är generellt låg förekomst av död ved (framförallt grov) och tickor saknas i stort. Fältskiktet består till stor del av blåbärsris. Terrängen är kuperad och bitvis finns berg i dagen och blockiga partier. Vid inventeringstillfället observerades sjungande bofink, koltrast och kungsfågel i träden i området, samt flertalet fjärilar (grönsnabbvinge, aurorafjäril och obestämd art av blåvinge) och humlor.

Figur 2. Planskiss för ny detaljplan daterad 2020-10-30. Ortofoto tillhandahållet av Täby kommun.

2 SAMMANFATTNING BEFINTLIGT UNDERLAG NATURVÄRDES- INVENTERING

Kort sammanfattning av naturvärdesinventering

En naturvärdesinventering, med fältbesök 21 maj 2019, har utförts i området (Bilaga 1). Fastigheten omfattas inte av något skydd i form av exempelvis naturreservat, biotopskyddsområde, fågelskyddsområde, Natura 2000-område, riksintresse för naturvård eller friluftsliv eller annat skydd enligt 7 kap. miljöbalken. På fastigheten finns dock fem mindre träd som utgör en allé och som därmed omfattas av generellt biotopskydd.

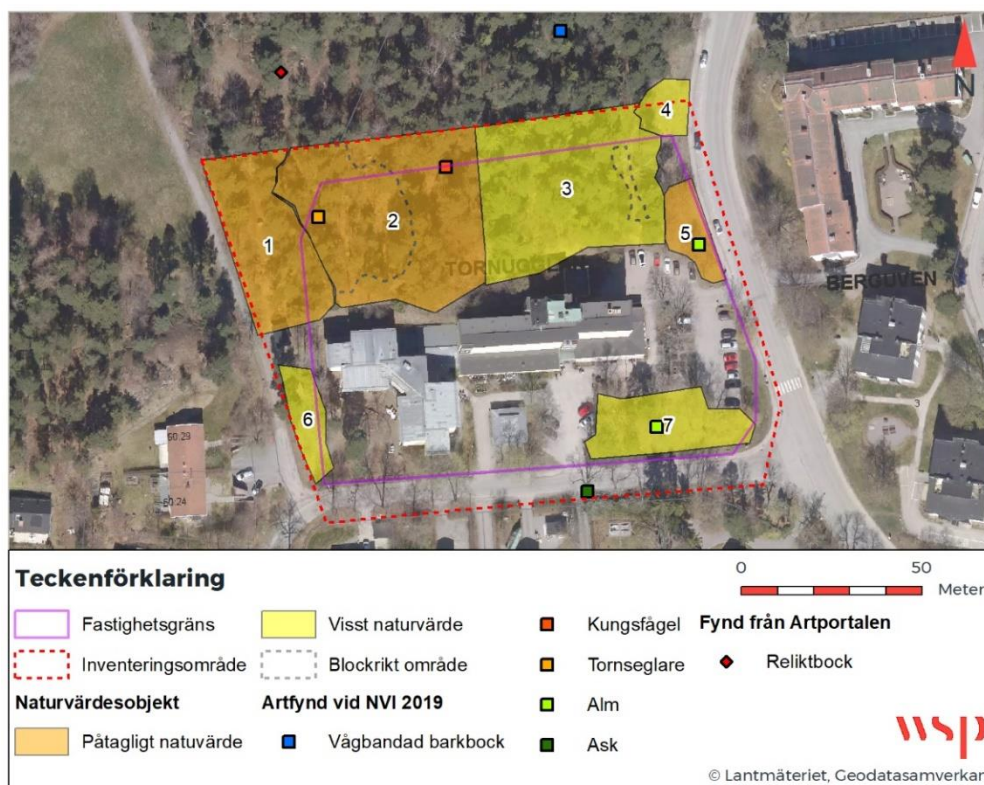
Området ligger ca 2 km söder om Täby kommuns huvudstråk för barrskogssamband som togs fram 2005. I kommunens grönplan går huvudstråket i sydväst-nordostlig riktning genom kommunen (se karta 8 i grönplan, Täby kommun, 2005). Berört område ingår inte i något av de områden där spridningssambandet för barrskog pekas ut som försvagat och i behov av förstärkning (Täby kommun, 2005). Däremot ingår Tornugglan 1 som livsmiljöområde i en mer uppdaterad habitatnätverksanalys för bl.a. insekter knutna till gammal tall (Hebert, 2017). I denna habitatnätverksanalys bedömdes nätverket för insekter knutna till tall i Täby stadskärna i dagsläget vara relativt svagt och försämrats ytterligare vid planerad exploatering i bl.a. Nytorp (Hebert, 2017).

Det område som inventerades vid fältbesöket är något större än planområdet och består till stor del av talldominerad blandbarrskog. Trädgården i sydvästra hörnet av planområdet har ej inventerats. Sammanlagt identifierades sju naturvärdesobjekt varav tre med påtagligt naturvärde och fyra med visst naturvärde (Tabell 1 och Figur 3). Enstaka observationer av naturvårdsarter finns i området respektive 80–90 träd med naturvärde, varav vissa ingår som biotopskyddade alléträd (Figur 4). Sammanlagt 82 utpekade träd är grövre (>40 cm i diameter, eller strax därunder) och 23 träd bedöms kunna utgöra särskilt skyddsvärda träd eller gränsar till denna definition.

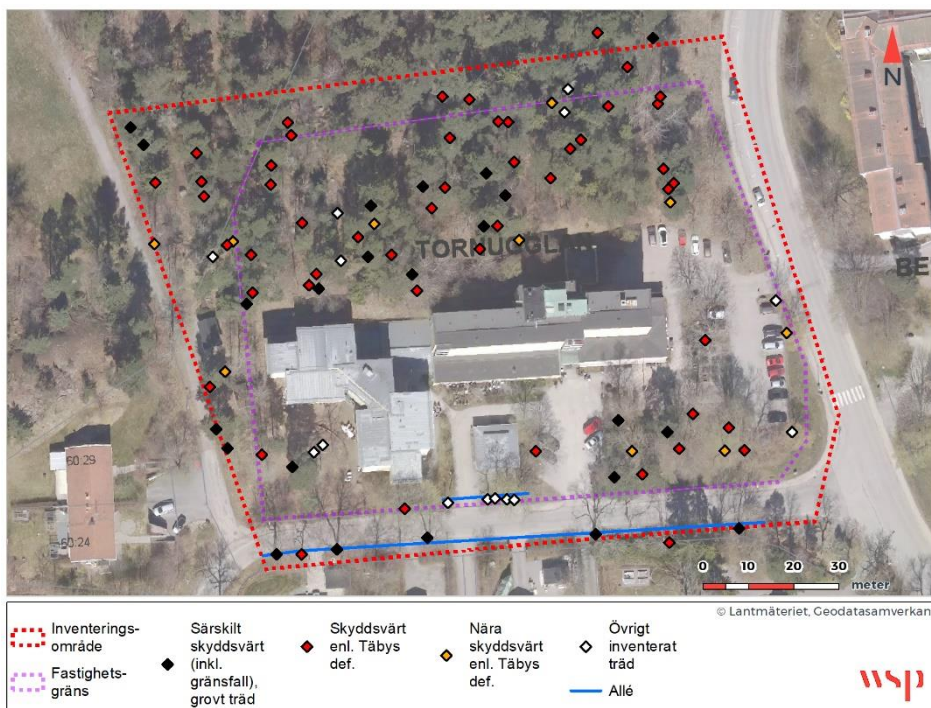
För mer information, se naturvärdesinventeringen (Bilaga 1).

Tabell 1. Identifierade naturvärdesobjekt samt under fältbesöket observerade naturvårdsarter i inventerat område (WSP, 2019).

Naturvärdes-objekt	Naturvärdes-klass	Biotop	Förekomst av naturvårdsart inom objekt
1	Påtagligt	Barrblandskog	
2	Påtagligt	Barrblandskog och blockrik ås	Kungsfågel (sång, rödlistad VU), tornseglare (överflygande, rödlistad VU)
3	Visst	Barrblandskog	
4	Visst	Öppet skogsbryn	
5	Påtagligt	Flerskiktat skogsbryn	Alm (rödlistad CR)
6	Visst	Skogsbryn i parkmiljö	
7	Visst	Parkmiljö med inslag av äldre träd	Alm (rödlistad CR)

Figur 3.. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter identifierade i fält inom inventeringsområdet. Figur från naturvärdesinventering (WSP, 2019). Ortofoto tillhandahållet av Täby kommun.

Figur 4. Geografisk lokalisering av alléer som omfattas av generellt biotopskydd samt inmätta träd med naturvärde. Ortofoto tillhandahållet av Täby kommun.

3 PÅVERKAN I SAMBAND MED PLANERAD EXPLOATERING

Sammanställningen i detta avsnitt baseras på erhållet planunderlag där ytor för byggnader, parkeringar, trädgårdar, naturmiljö och övriga grönytor är specificerade (se Figur 1 i avsnitt 1.1). Den föreslagna promenadstigen, hanteringen av dagvatten inom fastigheten, samt övriga arbeten söder om befintliga byggnader antas i denna sammanställning utformas på ett sådant sätt så att närliggande vegetation (fr.a. träd och buskar) ej tar skada.

Ett schablonmässigt arbetsområde för t.ex. arbetsvägar, upplagsytor och skyddsavstånd för bergsprängning har tagits fram genom att beräkna en buffertzon om 5 meter runt de tillkommande byggnaderna med utgångspunkt från befintligt planunderlag (se Figur 5 och Figur 7). Följande avsnitt baseras på detta schablonmässiga arbetsområde. Det innebär att färre eller fler objekt och utpekade träd kan komma att påverkas.

3.1 BEDÖMNINGSGRUNDER

Konsekvensbedömningen har genomförts utifrån graden av påverkan på områdets förutsättningar för biologisk mångfald och värdefulla spridnings-samband. Vid konsekvensbedömning beaktas både värdet av det påverkade området och storleken av den förväntade effekten av påverkan.

Bedömningen görs enligt en femgradig skala (stor, måttlig-stor, måttlig, liten-måttlig och ingen-liten negativ konsekvens), där områdets naturvärde sätts i relation till graden av miljöeffekt (Tabell 2). I bedömningen tas även hänsyn till att föreslagna skyddsåtgärder samt återställning kommer att genomföras. Dock beaktas inte de åtgärder som föreslås som kompensation i konsekvensbedömningen.

Tabell 2. Tabell över de bedömningsgrunder som använts vid bedömningen av konsekvenser på naturmiljön vid förändrad detaljplan enligt erhållen planskiss.

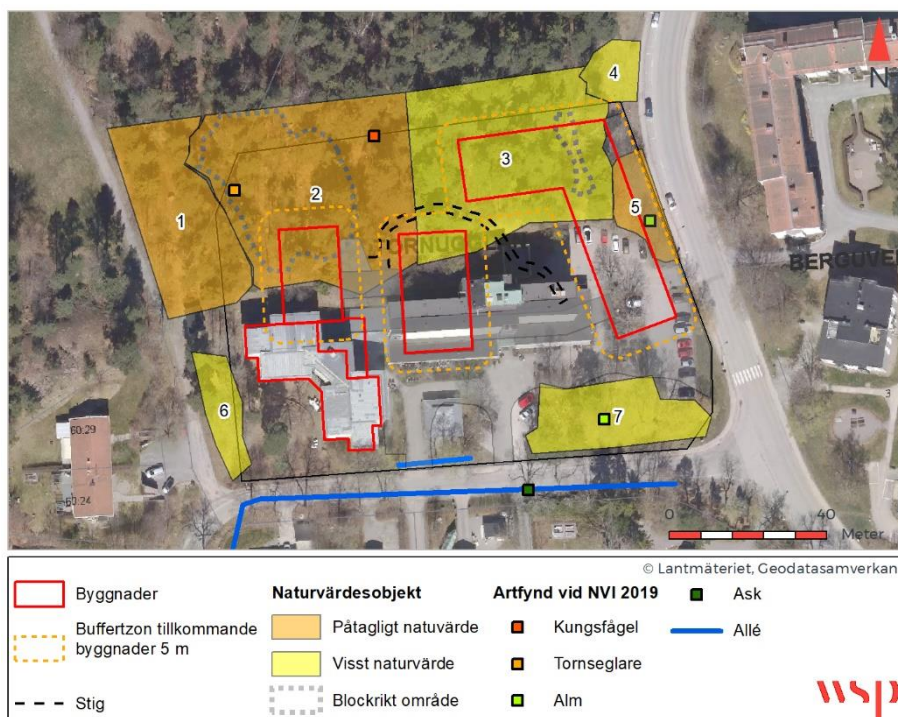
	Stor miljöeffekt	Måttlig miljöeffekt	Liten miljöeffekt
Högt värde/känslighet	Stor negativ konsekvens	Måttlig-stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens
Måttligt värde/känslighet	Måttlig-stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Liten-måttlig negativ konsekvens
Lågt värde/känslighet	Måttlig negativ konsekvens	Liten-måttlig negativ konsekvens	Ingen-liten negativ konsekvens

3.2 PÅVERKAN PÅ NATURVÄRDESOBJEKT OCH ARTERS LIVSMILJÖ

Utifrån planskissen kommer störst påverkan att ske inom två naturvärdesobjekt; objekt 3 och 5. Planskissen innebär att merparten av objekt 3 (*Visst naturvärde*) exploateras. Detta objekt är en blandbarrskog som domineras av tall, varav några enstaka äldre, och med inslag av gran, vårtbjörk och asp (foto i Figur 6). Skogen är relativt likåldrig på mager och något kuperad blåbärsrismark.

Likaså kommer hela objekt 5 (*Påtagligt naturvärde*) att exploateras. Detta objekt är ett flerskiktat och solbelyst skogsbryn med blommande och bärande buskar och träd, samt ett örtrikt fältskikt som bl.a. besöks av fjärilar (foto i Figur 6). I detta objekt finns enstaka större lönn och ek (ca 20–30 cm i diameter), samt ung ek, alm och sly av ask och asp.

Även den södra halvan av naturvärdesobjekt 2 (*Påtagligt naturvärde*) kommer att påverkas. I detta område, som sluttar mot befintliga byggnader, finns bl.a. ett antal äldre tallar och vårtbjörkar (se avsnitt 3.3 nedan). Generellt finns det mer gran i naturvärdesobjekt 2 än i naturvärdesobjekt 3. Då kungsfågel i regel föredrar att häcka i större granar med komplex grenstruktur förväntas påverkan till följd av planerad exploatering på eventuella häckande kungsfåglar vara liten, då ingen större gran planeras avverkas (se avsnitt 3.3 nedan, Tabell 3).

Figur 5. Påverkan på naturvärdesobjekt i planskiss. Som schablonmässigt arbetsområde har en buffertzoon om 5 m för tillkommande byggnader använts. Ortofoto tillhandahållet av Täby kommun.

I planskissen har förläggning av byggnader i viss mån undvikits i områden klassade till *Påtagligt naturvärde*. Byggnadernas placering i relation till befintlig byggnad öster om Herkulesvägen (fastigheten Berguven) gör att det naturliga spridningsstråket för skogslevande arter i viss mån kan bibehållas i riktning väst till nordost.

Sammantaget bedöms planerad bebyggelse medföra små till måttliga negativa konsekvenser för områdets barrblandskogsmiljöer och brynmiljöer som helhet. Detta till följd av exploatering i naturvärdesobjekt 3 (Visst naturvärde), naturvärdesobjekt 5 (Påtagligt naturvärde) samt delar av naturvärdesobjekt 2 (Påtagligt naturvärde), vilket motsvarar en måttlig till stor effekt inom planområdet. Dock utgör denna skog en mindre del av ett sammanhängande skogsområde som inte påverkas av planen, varpå effekterna på barrblandskogen som helhet ändå bedöms vara små till måttliga till följd av viss habitatförlust samt något försämrade spridningsförutsättningar. De arter som påträffats i området och som omfattas av artskyddsförordningen bedöms inte beröras på ett sådant sätt att områdets kontinuerliga ekologiska funktion försämras eller att lokala populationer påverkas negativt.

Figur 6. Foton av naturvärdesobjekt 3 (övre) och 5 (nedre) som enligt planskiss kommer att exploateras. Fotona är tagna av Emelie Waldén 2019-05-21 och hämtade ur naturvärdesinventeringen (WSP, 2019).

3.3 PÅVERKAN PÅ UTPEKADE SKYDDSVÄRDA TRÄD

Sammanlagt medför planförslaget att 36 av planområdets 67 inmätta utpekade träd med sannolikhet kommer att avverkas eller behöva flyttas (lågor).

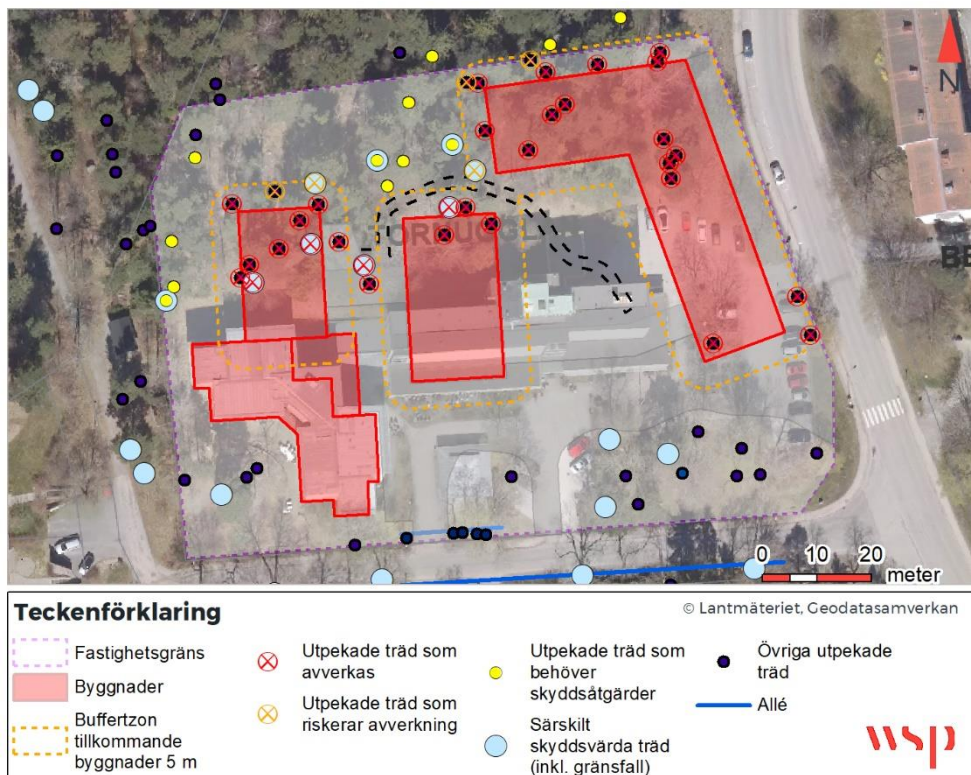
I etableringsområdet för byggnader eller ytor som hårdgörs, samt i nära anslutning till dessa, finns sammanlagt 34 utpekade träd som behöver avverkas eller flyttas i samband med exploatering (se Figur 7 och Tabell 3, samt i detalj i Bilaga 2). Av dessa är 26 träd skyddsvärda enligt Täby kommuns definition¹ och tre av dessa skyddsvärda träd är även särskilt skyddsvärda enligt Naturvårdsverkets definition², resp. två träd som gränsar till denna definition. Ytterligare fyra träd gränsar till att klassas som skyddsvärda enligt Täby kommuns definition. Övriga fyra träd är en mindre pil respektive tre döda träd (två lågor, tall och gran, samt en mindre torraka, gran).

Ytterligare två utpekade träd; en tall som klassats som särskilt skyddsvärd enligt Naturvårdsverkets definition, samt en tall som gränsar till att klassas som skyddsvärd enligt Täby kommuns definition, är belägna inom fem meter från etableringsområdet för byggnader (schablonmässigt arbetsområde). Dessa träd behöver sannolikt avverkas i samband med exploateringen för t.ex. arbetsvägar eller erforderligt arbetsområde. Även om de inte behöver avverkas riskerar de negativ påverkan i form av exempelvis rotpåverkan eller eventuell ökad beskuggning.

Tolv utpekade träd är belägna mellan ca 5 och 10 meter från etableringsområdet för byggnader och kan behöva skyddsåtgärder för att inte riskera påverkan (se avsnitt 4.1 nedan). Dock har deras krondiameter och rotutbredning inte mätts in och risk finns för påverkan även med skyddsåtgärder om deras krona eller rotsystem befinner sig inom det faktiska arbetsområdet. Beroende på hur planerad promenadstig anläggs kan närliggande träds rotsystem riskera påverkan. Elva av dessa tolv träd är skyddsvärda enligt Täby kommuns definition och tre av dem klassas även som särskilt skyddsvärda enligt Naturvårdsverkets definition. Övrigt träd är en torraka (gran).

¹ D.v.s. samtliga träddarter över 40 cm i brösthöjd. <https://www.taby.se/bygga-och-bo/hackar-och-trad/trad/> [besökt 2019-03-04]

² Länsstyrelsen klassar *Särskilt skyddsvärda träd* baserat på bl.a. trädålder i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer (Naturvårdsverket, 2004). I denna inventering har träd som klassas som *grova* i enlighet Skogsstyrelsens Handbok för inventering av nyckelbiotoper (Skogsstyrelsen, 2014), antagits nå kriterierna för *särskilt skyddsvärd träd*.

Figur 7. Påverkan på utpekade skyddsvärda träd i planskiss. Som schablonmässigt arbetsområde har en buffertzonen om 5 m för tillkommande byggnader använts. Ortoto tillhandahålls av Täby kommun. Se även Bilaga 2 för mer detaljerad information.

Tabell 3. Uttekade träd med naturvärde som påverkas eller är i behov av skyddsåtgärder vid planerad exploatering. Bedömningen baseras på befintligt underlag; naturvärdesinventering (Bilaga 1) och befintlig planskiss. Se även Bilaga 2 för mer detaljerad information.

Påverkan /Skydd	Antal träd >40cm (+ träd strax därunder)	Varav grova/ särskilt skyddsvärda träd (+ träd strax därunder)	Antal övriga träd
Avverkas	18 tall, 6 vårtbjörk, 1 asp, 1 ek (+ 1 vårtbjörk, 2 tall, 1 pil)	3 tall (+2 vårtbjörk)	1 pil (27 cm), 1 tallåga (30 cm), 1 granlåga (25 cm), 1 grantorraka (25 cm)
Avverkas sannolikt	1 tall (+ 1 tall)	1 tall	
Bör skyddas	10 tall, 1 gran	3 tall	1 grantorraka (25 cm)

Konsekvenserna för planområdets träd som är skyddsvärda enligt Täby kommuns definition bedöms som stora då planförslaget innebär sannolik avverkning av 27 träd (75%) av planområdets 36 träd av denna kategori.

Konsekvenserna för träd som bedömts vara särskilt skyddsvärda träd bedöms som måttliga då planförslaget innebär sannolik avverkning av sex av planområdets 13 särskilt skyddsvärda träd eller träd som bedömts gränsa till denna definition. Av kvarvarande särskilt skyddsvärda träd norr om byggnaderna (tre tallar) bedöms samtliga vara i behov av skyddsåtgärder vid exploatering. Resterande fyra särskilt skyddsvärda träd inom planområdet är belägna söder om byggnaderna.

Observera att ytterligare träd av dessa kategorier som inte bedöms påverkas finns utanför planområdet (se Figur 4).

4 REKOMMENDATIONER

Kort sammanfattning rekommendationer för planområdet

- Skydda träd som ej behöver avverkas.
- Anpassa avverkningstid så att fåglars häckningstid undviks.
- Nyskapa död ved i form av högstubbar och lågor.
- Återställ tillfälligt arbetsområde norr om byggnaderna till naturmarkskaraktär.
- Plantera naturligt förekommande blommande och bärande örter, buskar och träd i trädgård/utemiljöer.
- Flytta befintlig död ved (lågor och torrakor) inom exploateringsområdet till intilliggande skogsmark.
- Sätt upp nya fågelholkar
- Anlägg äng i delar av befintlig träddunge söder om byggnaderna.

4.1 SKYDDSÅTGÄRDER

Träd (inkl. torrakor) som inte behöver avverkas men är belägna i närheten av arbetsområdet bör skyddas från påverkan. Det gäller framförallt utpekade träd med naturvärde, men även övriga träd som med tiden kan utveckla högre värden. Främst bör barrträd prioriteras för att i möjligaste mån bevara den befintliga naturmiljön och barrskogssambandet. För att gynna livsmiljöer för t.ex. kungsfågel kan även mindre grupper med granar lämnas i kanten av området om möjligt.

Träden/rötterna kan skyddas lämpligen genom att ett område avgränsas runt trädet/träden (minst två meter utanför kronans ytterkant men helst 15 gånger stammens diameter, enligt Länsstyrelsernas broschyr *Skydda träden vid arbeten*). Detta för att minska risken för jordkompaktering vid rotsystemen till

följd av tunga fordon eller av depåer av material. Jordkompaktering kan även till viss del avhjälpas med temporära körskydd av plåt eller hårdplast. I de fall rotsystem på träd som ska skyddas finns inom ett schaktområde bör skonsam schaktning ske. I de fall rötter på dessa träd ändå skadas i samband med schaktning, bör nya snittytor sågas/skäras av för att undvika rotröta. Om rötter grävs av kan det även innebära en risk för försämrade stabilitet vilket kan skada träden. Vid långvariga öppna schakt bör även rötter skyddas från uttorkning.

Det kan vara svårt att skydda äldre befintliga träd på lång sikt där påverkan i form av visst rotbortfall, ändrade markvattenförhållanden och kraftigt ökad skuggning sker till följd av exploateringen. I dessa fall kan det vara mer lämpligt att avverka och plantera ett nytt träd som kan etablera sig under de nya miljöförhållandena som uppstår. Att lämna träd som högstubbar istället för att de avverkas helt kan också vara en lämplig åtgärd där det är möjligt. Högstubbar kan bidra till skapandet av ny död ved i området och kan även gynna arter som föredrar stående död ved (t.ex. hackspettar och andra födosökande fåglar). För mer information om hur man bäst skyddar träd beroende på byggmetod hänvisas till *Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0* (Östberg & Stål, 2018).

I de fall det blir nödvändigt med avverkning av eller negativ påverkan på träd som i naturvärdesinventeringen bedömts som *särskilt skyddsvärda* ska samråd hållas med Länsstyrelsen enligt 6 kap. 12§ miljöbalken. Ett sådant samrådsunderlag tas lämpligen fram efter att arbetsområdets yttre gränser har fastställts. För negativ påverkan på träd med en diameter över 40 cm (mätt i brösthöjd) behöver samråd hållas med Täby kommun.

Som en generell försiktighetsåtgärd bör avverkningstiden anpassas med avseende på fåglars häckningstid. Enligt Naturvårdsverket innebär det att avverkning och röjning bör undvikas under perioden mars-juni (Naturvårdsverket, 2004).

4.2 ÅTERSTÄLLNING

För ytskikt som efter avslutat arbete ska återställas norr om planerade byggnader bör naturmarkskaraktär eftersträvas. Det innebär att inhemska och svenskodlade trädslag, framför allt tall och gran, bör prioriteras vid nyplantering. Blommående och bärande träd och buskar av naturligt förekommande arter kan med fördel planteras i nyskapade brynzoner för att gynna pollinerande insekter och småfåglar. Dessa skulle t.ex. kunna vara rönn, sälk och nyponros. Återplantering av fältskikt med utgångspunkt från befintligt fältskikt rekommenderas i möjligaste mån. Återplantering av exempelvis blåbär och lingon rekommenderas där det är lämpligt med avseende på fukt och tillgänglig skugga. I övrigt föreslås naturlig återväxt. Återanvändning av befintliga övre jordlager rekommenderas vid återställning.

I de fall nya massor behöver nyttjas bör de vara av mager moräntyp och kontrollerade med avseende på eventuella invasiva arter.

För att efterlikna den naturliga miljön kan även avverkade grövre träd, samt stenblock som behöver flyttas återplaceras på marken vid återställning alternativt på lämplig plats i närliggande bryn- eller skogsområde.

4.3 FÖRSLAG PÅ KOMPENSATION

Kompensationsåtgärder åsyftar kompensation för de biologiska värden som kan gå förlorade vid exempelvis exploatering och syftar till att påverka på de arter som är beroende av berörd biotop blir så små som möjligt. Förlust av värden med mycket lång tillkomsttid (t.ex. gamla träd) och platsspecifika värden kan dock sällan ersättas genom kompensation, då åtgärderna inte kommer att fylla exakt motsvarande funktion. Däremot kan kompensation förbättra andra aspekter av naturmiljön och på så sätt bidra till att stärka den biologiska mångfalden.

För att kompensera för förlust av gamla barrträd och naturlig skogsmiljö kan t.ex. spridningszoner mellan kvarvarande skogsmiljöer i områdena kring Tornugglan stärkas, förslagsvis i området mellan Centralvägen och Nytorp. Det kan också förstärkas på kommunal nivå inom de utpekade försvagade spridningssambanden i grönplanen (Täby kommun, 2005). Dock kan inget av detta ske inom fastigheten Tornugglan.

Nedanstående rekommendationer stärker främst andra typer av livsmiljöer och värden som pekats ut inom fastigheten (se Bilaga 1). Framförallt ges förslag som kan stärka behovet av ökad mängd död ved inom Täby kommun, samt kompensation för ianspråktagande av livsmiljöområde inkluderat i Täby kommuns habitatnätverk för vildbin och småfåglar.

Död ved

I området råder brist på död ved, något som även uppmärksammas på en större landskapsskala i Täby stadskärna (Hebert, 2017). Ökad frekvens av död stående och liggande ved bedöms därmed vara en möjlig förbättringsåtgärd som kan gynna vedlevande insekter, svampar, lavar och mossor. Den döda veden bör placeras såväl i soligt som skuggigt läge för att gynna olika typer av arter.

- Befintlig grövre död ved bör sparas och flyttas till planskissens område benämnt som *Naturmark* efter avslutat arbete.
- I de fall grövre träd behöver avverkas bör det utredas om dessa istället kan lämnas som högstubbar för att gynna vedlevande organismer.

- Övriga avvercade grövre träd (dvs. exemplar av grov vårtbjörk, äldre tall samt större ek och asp) placeras lämpligen i närliggande bryn- eller skogsområde som död ved.

Pollinerande insekter och småfåglar

För att gynna pollinerande insekter och fåglar föreslås ökad förekomst av blommande och bärande växter i parkmiljön. Detta kan även gynna rekreationsvärden i området.

- I de nya trädgårds- och utemiljöer som skapas till följd av exploateringen föreslås att blommande och bärande mindre buskar och örter planteras, gärna av naturligt förekommande arter, såsom nypon, smultron, smörboll, gullviva, prästkrage och liten blåklocka. Att plantera ängsbräsa och andra korsblommiga växter kan även gynna aurorafjäril som setts i området.
- I den södra träddungen/parkmiljön som enligt planskissen ej berörs av exploatering föreslås anläggning av en äng genom plantering/insådd av ängsväxter (se faktaruta nedan). Befintlig gräsmatta är idag artfattig och kortklippt. Insådd rekommenderas i en avgränsad och solig del av gräsmattan där efterföljande skötsel även anpassas.

För att stärka boplatSMöjligheterna för småfåglar kan fågelholkar sättas upp. De bör vara av ohyvlat, obehandlat virke och byggt så att regnvatten hindras från att komma in. För småfåglar som kan tänkas finnas i området (t.ex. talgoxe, blåmes, entita, talltita, svartvit flugsnappare och rödstjärt) är lämplig hålstorlek 3 cm i diameter. Holkarna bör sättas en bit ifrån varandra och på en höjd så att t.ex. katter inte kan komma åt. Lämpligen sker detta under hösten/vintern i skuggat läge, med fördel i miljön som planeras som trädgård/utemiljö för att även höja rekreationsvärden.

Faktaruta – att anlägga en äng

Att anlägga en blomsteräng kan vara fördelaktigt ur många aspekter. Traditionellt brukad ängsmark är i dag den mest hotade biotoptypen i Sverige, vilket har fått till följd att många ängslevande arter också är hotade. Att anlägga en äng kan stärka biologisk mångfald vad det gäller t.ex. kärlväxter, vildbin, fjärilar och andra insekter. Samtidigt kan den även bidra till att bibehålla det biologiska kulturarvet. En äng är enkel att sköta och blommor även länge och varierande, vilket kan stärka områdets rekreativvärden.

Växter som planteras eller sås in ska ha svensk proveniens (exempelvis från företaget Pratensis som är specialiserade på ängsväxter (www.pratensis.se)). För att efterlikna artkompositionen hos gräsmarker som brukats som ängar under en längre tidsperiod, bör förhållandet mellan gräsarter och örter vara ca 80:20. Lämpliga ängsfröarter kan exempelvis vara rölleka, rödklint, gulmåra, gullviva, humleblomster och mandelblomma. För att gynna förekommande aurorafjäril kan även t.ex. ängsbräsa vara en lämplig art.

Tidpunkt för plantering/sådd ska anpassas efter växternas preferenser. Plantering kan göras under hela växtperioden, förutsatt att bevattning sker vid behov under torra perioder av vegetationssäsongen. Sådd av ängsfrön bör göras under perioden augusti till oktober. Sådd kan även göras i april förutsatt att bevattning sker vid behov.

För att planterade och insådda ängsväxter inte ska konkurreras ut av befintlig vegetation behöver grässvålen tas bort. Lämpligen sker det i 30 x 30 cm stora fläckar för växter som planteras. Rekommenderad mängd plantor är 4–5 st/m². För insådd av ängsväxter rekommenderas att grässvålen avlägsnas i ca 1 x 1 m stora rutor. Rekommenderat utsäde är åtminstone 3g/m² och fröna bör spridas jämt över hela ytorna. Vid plantering och sådd bör jorden vara uppluckrad och bevattning ske. Ytterligare bevattning kan behövas det första året beroende på nederbörd och säsong.

I de delar av gräsmattan där växter sås in bör gräsklippning/slåtter undvikas under följande vegetationssäsong för att säkra växternas etablering. Lämpligen informerar Täby kommun berörd part om detta. Efter detta år bör denna del av gräsmattan skötas med årlig slåtter i slutet av sommaren när de flesta växter blommat och fröat av sig. En välslipad gräsklippare med gräsuppsamlare och inställd på hög klipphöjd kan användas. Dock är det allra bäst att slå ängen med lie, slåtterbalk eller välslipad trimmer.

5 REFERENSER

Webbsidor

Artportalen: www.artportalen.se

Artfakta: www.artfakta.se

Stockholms stads öppna geodata: <https://open.stockholm.se/oppna-data/geodata/>

Täby kommuns regler för träd: <https://www.taby.se/bygga-och-bo/hackar-och-trad/trad/>

Kartmaterial: Ortofoto © Lantmäteriet, Länsvisa geodata © Länsstyrelsen.

Litteratur

Artdatabanken, 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. Artdatabanken SLU, Uppsala

Hebert, M. 2017. Naturvärdesanalys, naturvärdesinventering och habitatsnätverksanalys för Täby stadskärna. Calluna AB.

Länsstyrelserna, *Skydda träden vid arbeten*

Naturvårdsverket, 2004. *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet*. ISBN 91-620-5411-2.pdf

Skogsstyrelsen, 2014. *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Täby kommun, 2005, *Halva Täby grönt, grönplan för Täby kommun*, antagen av Miljö- och byggnämnden 2005-02-15.

WSP, 2019. *Naturvärdesinventering av Tornugglan, Täby kommun*. Författare: Emelie Waldén, 2019-09-10.

Östberg, J & Stål, Ö. 2018. *Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0*. Rapport 2018:02. Sveriges lantbruksuniversitet. Alnarp. ISBN: 978-91-576-8952

UPPDRAGSNAMN
Konsekvensbedömning Tornugglan

UPPDRAGSNUMMER
10280597

FÖRFATTARE
Emelie Waldén

DATUM
2020-11-13

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 39 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

